

Jarmo Kärki

[Päiväys] 7.5.2018

Sosiaali- ja terveysministeriö
Marja Penttilä

Lausuntopyyntö STM022:00/2017

HALLITUKSEN ESITYS EDUSKUNNALLE LAIKSI SOSIAALI- JA TERVEYDENHUOLLON ASIAKASTIETOJEN SÄHKÖISESTÄ KÄSITTELYSTÄ JA ERÄIKSI SIIHEN LIITTYVIKSI LAEIKSI (versio 23.4.2018)

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos (THL) kiittää mahdollisuudesta antaa lausunto ja tulla kuulluksi otsikossa mainitusta.

Sosiaali- ja terveysministeriö (STM) on valmistellut hallituksen esitystä muutoksiksi sosiaali- ja terveydenhuollon asiakastietojen sähköisestä käsittelystä annettuun lakiin (159/2007) sekä siihen liittyviin muihin lakeihin jo vuodesta 2015 asti. THL lausui lakiesityksestä yksityiskohtaisesti lausuntokierroksella maaliskuussa 2017. STM toteaa lausuntopyynnössään, että "lausuntopalautteet on otettu huomioon ja niiden pohjalta on tehty tarvittavat muutokset lakiesityksen pykäliin sekä yleis- ja yksityiskohtaisiin perusteluihin". Lisäksi esitykseen on STM:n mukaan tehty muun muassa EU:n yleisestä tieto-suoja-asetuksesta johtuvia muutoksia.

THL pitää asiakastietolain muuttamista ja ajantasaistamista välttämättömänä ja kannattaa lainmuutosvalmistelun joutuisaa edistämistä. Edellisen lausuntokierroksen jälkeen hallituksen esitykseen tehtyjä muutoksia ei ole tässä esityksessä yksilöity eikä muutoksia juurikaan perusteltu, mikä hankaloittaa tehtyjen muutosten arviointia.

Hallituksen esitys ei sisällä alun perin tavoiteltuja, sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujärjestelmäuudistuksen kannalta välttämättömiä, yhteistä tiedonhallintaa helpottavia säännöksiä. Hallituksen esityksessä ei tunnisteta sosiaali- ja terveydenhuollon yhdessä tuottamia ja yhteisiä asiakasasiakirjoja, kuten valinnanvapauslakiesitykseen sisältyvää yhteistä asiakassuunnitelmaa. Näin ollen se ei tuo käytännön työssä kaivattua apua asiakastiedon joustavaan käsittelyyn sosiaali- ja terveydenhuollon yhteisten palvelujen tuottamisen ja yhteisten asiakastietojen rekisterinpidon tai käsittelyn osalta. Esityksen mukaan sosiaali- ja terveydenhuollon asiakastietojen yhteiskäyttö olisi mahdollista vain Tiedonhallintapalvelun koosteiden avulla.

www.thl.fi

Jarmo Kärki

[Päiväys]

THL pyytää kiinnittämään hallituksen esityksen viimeistelyssä huomioita erityisesti seuraaviin seikkoihin:

- Hallituksen esityksen perustelut ja ehdotetut pykälätekstit tulee tarkistaa, perusteluja vahvistaa erityisesti EU-tietosuoja-asetuksen osalta sekä pykälien ja perustelujen yhteensopivuus varmistaa. Esimerkiksi lakiesityksen 9§, 20§ ja 21§ kohdalla on perustelujen osalta ristiriitaisuutta ja puutteita suhteessa varsinaisiin pykäläteksteihin. EU:n tietosuoja-asetuksesta tulisi selkeämmin johtaa esimerkiksi käsittelyperusteet ja eri toimijoiden roolit valtakunnallisissa järjestelmäpalveluissa.
- Asiakas- ja hyvinvointitietoihin liittyvät suostumuskäytännöt tulee esittää laissa selvästi: missä tapauksissa ja millaista suostumusta edellytetään sekä mihin perustuen.
- Hallituksen esityksessä olisi tarpeen säätää asiakastietojen luovuttamisesta sosiaali- ja terveydenhuollon rekisterinpitäjien välillä. Samalla on varmistettava, että asiakkaan tai potilaan suostumuksella tietoja voidaan Kanta-palvelujen avulla luovuttaa terveydenhuollosta sosiaalihuoltoon ja päinvastoin. Nyt lakiesityksessä säädetään ainoastaan tietojen luovuttamisesta sosiaali- ja terveydenhuollon ulkopuolelle (§22).
- Hallituksen esityksen viimeistelyssä on huolehdittava, että asiakastiedot-termi kattaisi merkitykseltään sekä sosiaalihuollon asiakastiedot että terveydenhuollon potilastiedot. Tämä tukisi asiakaslähtöisyyttä, yhtenäisiä käsittelyperiaatteita ja tietojärjestelmien yhteentoimivuuden edistämistä sosiaali- ja terveydenhuollossa. Yksittäisten pykälien kohdalla voidaan tarvittaessa tarkentaa, viitataanko sosiaalihuollon asiakastietoihin vai terveydenhuollon potilastietoihin.
- On varmistettava, että lakiesityksen 6§:n asioista voidaan säätää kansallisesti, sillä rekisterinpitäjän velvoitteista on säädetty EU:n tietosuoja-asetuksessa. Kyseisen pykälän sisältö on kuitenkin asiana niin tärkeä, että sen ohjeistaminen on kansallisesti välttämätöntä, vaikka sitä ei tähän lakiin sisällytettäisikään.
- Velvollisuutta liittyä valtakunnallisten tietojärjestelmäpalvelujen käyttäjäksi (8§) tulee täsmentää ja muuttaa tarkoituksenmukaiseksi. Ehdotetussa muodossaan kaikki sosiaalihuollon palveluja tuottavat organisaatiot olisi liitettävä myös potilastiedon arkiston ja reseptikeskuksen käyttäjiksi, vaikka ne eivät tuottaisi terveydenhuollon palveluja tai tarvitsisi potilas- tai lääkemääräystietoja tehtäviensä hoitamisessa. Vastaavasti kaikki terveydenhuollon palveluja tuottavat organisaatiot olisi liitettävä sosiaalihuollon asiakastietojen arkistoon, vaikka ne eivät tuottaisi sosiaalihuollon palveluja tai tarvitsisi sosiaalihuollon asiakastietoja.
- Hallituksen esitystä (esimerkiksi 8§) ehdotetaan täydennettävän siten, että palvelunantajalle säädetään velvollisuus hyödyntää valtakunnalliseen arkistopalveluun talletettuja asiakasasiakirjoja asiakkaan palvelujen

www.thl.fi

Jarmo Kärki

[Päiväys]

suunnittelussa ja toteuttamisessa. Tämä poistaisi nykyistä epäselvyyttä esimerkiksi sen suhteen, voiko palvelunantaja vain luoda keinot toimittaa tietoja Kanta-palveluihin hakematta sieltä tietoa, tai voiko palvelunantajan käyttämä tietojärjestelmä nojautua vain "omaan kopioonsa" tiedoista hakematta tietoja Kanta-palveluista.

- Lakiesityksen sähköisestä lääkemääräyksestä annetun lain muuttamisesta olisi mahdollistettava kokonaislääkityksen hallinnan toteuttaminen Kanta-palveluihin nykyisen reseptikeskuksen pohjalta.

Pääjohtaja

Juhani Eskola

Tietajohtajan sij.

Salla Säkkinen

